

INFORMATIZACIJA PRAVOSUĐA BOSNE I HERCEGOVINE

Projekt „Konsolidacija i dalji razvitak pravosudnog
informacijsko-komunikacijskog sustava“
financira Europska unija

2004
2015

PORUKA PREDSJEDNIKA VISOKOG SUDBENOG I TUŽITELJSKOG VIJEĆA BIH

Milan Tegeltija

predsjednik Visokog
sudbenog i tužiteljskog
vijeća BiH

U vremenu stalnog tehnološkog napretka često se zaboravlja zahtjevnost poduhvata informatizacije pravosuđa u Bosni i Hercegovini koji je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH započelo prije nešto više od desetljeća. Još od osnutka, Vijeće je tom procesu pristupilo strateški, te zahvaljujući takvom pristupu i kontinuiranoj potpori donatora koji su prepoznali potencijal informatizacije, danas u bh. pravosuđu imamo napredan informatički sustav s kojim nije promijenjena samo forma, već i način i metode rada sudaca i tužitelja.

Tijekom proteklog desetljeća prešli smo dug i naporan put. Od tradicionalnog, ručnog načina obrade predmeta koji se nije značajno mijenjao tijekom čitavog dvadesetog stoljeća, pomoću informatičkih resursa transformirali smo rad pravosuđa na način koji nam omogućava mjerenje efikasnosti rada pravosudnih institucija i adekvatno upravljanje resursima u pravosuđu.

Dostignuća koja smo ostvarili na tom putu ne daju nam za pravo da stanemo i predahnemo. Svakodnevni razvitak tehnologije i rastući zahtjevi građana za pružanje kvalitetnih usluga motiviraju nas

i uvjetuju naš stalni angažman u području informatizacije.

Partnerstvo Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH s Europskom unijom, odnosno Izaslanstvom Europske unije u Bosni i Hercegovini, tijekom prethodnih godina bilo je i nastavlja biti od presudnog značaja za ostvarenje naših ciljeva u području informatizacije, ali i u drugim područjima značajnim za reformu pravosuđa. Činjenica da je Europska unija prepoznala viziju pravosuđa u Bosni i Hercegovini koju smo

utvrdili i da nam već cijeli niz godina pruža potporu u njezinom ostvarivanju govori u prilog rezultatima koje smo postigli u osiguravanju neovisnog, odgovornog i profesionalnog pravosuđa.

Zato na ovaj način predstavljamo rezultate višegodišnjeg procesa informatizacije pravosuđa koji nam je pomogao da pravosuđe učinimo efikasnijim, transparentnijim i dostupnijim u cilju efikasnog ostvarivanja pristupa pravdi za građane Bosne i Hercegovine.

Svakodnevni razvitak tehnologije i rastući zahtjevi građana za pružanje kvalitetnih usluga motiviraju nas i uvjetuju naš stalni angažman u području informatizacije.

ULOGA TAJNIŠTVA VSTV-A BIH U PROCESU INFORMATIZACIJE PRAVOSUĐA

Admir Suljagić

ravnatelj Tajništva
Visokog sudbenog i
tužiteljskog vijeća BiH

Značaj pravosudnog informacijskog sustava nesaglediv je za nesmetan rad sudova i tužiteljstava u Bosni i Hercegovini, pri čemu je primjena novih metoda usmjerenih na unaprjeđenje njihovog poslovanja uvjetovana adekvatnim funkcioniranjem pravosudnog informacijskog sustava. Samo održavanje pravosudnog informacijskog sustava koji svakodnevno opslužuje 5.500 korisnika predstavlja veliki i važan zadatak koji Tajništvo VSTV-a BiH uspješno obavlja.

Unatoč zahtjevnosti ovog svakodnevnog posla koji kontinuirano dobija na intenzitetu, tijekom prethodnih godina nastavili smo razvijati ovaj sustav kako bi osigurali njegovu održivost i funkcioniranje i tijekom narednog desetljeća.

Pravosudni informacijski sustav danas osigurava okvir za evaluaciju i praćenje rada u pravosuđu i nezamjenjiv je alat za upravljanje učincima i postizanje više razine efikasnosti pravosuđa. Rast važnosti informacijskog sustava u svakodnevnom radu sudaca i tužitelja i njegova

nezamjenjivost u osiguravanju kvalitetnih usluga građanima stagnaciju ovog sustava čini neprihvatljivom.

Dovršavajući prvu fazu razvitka informacijskog sustava, još 2011. godine, suočili smo se s činjenicom da će pravosudni informacijski sustav morati biti unaprijeđen kako bi nastavio osiguravati odgovarajuću potporu u radu sudaca, tužitelja i drugih uposlenika u pravosuđu.

Uz angažman Tajništva VSTV-a BiH, posebice njegova IKT odjela, osigurali smo sredstva za obnovu infrastrukture pravosudnog informacijskog sustava kroz projekte IPA 2009 i IPA 2010 koje je financirala Europska unija, kao i kroz proračun institucija Bosne i Hercegovine. Nastavljajući ovaj proces, uz potporu Europske unije započeli smo novu fazu u izgradnji i obnovi pravosudnog informacijskog sustava osiguravajući njegovu budućnost kroz primjenu naprednih tehnologija te vizionarskih i inovativnih rješenja. Kroz projekt „Konsolidacija i dalji razvitak pravosudnog informacijsko-komunikacijskog sustava” razvijamo novu generaciju najvažnijeg dijela pravosudnog informacijskog sustava - Sustava za upravljanje

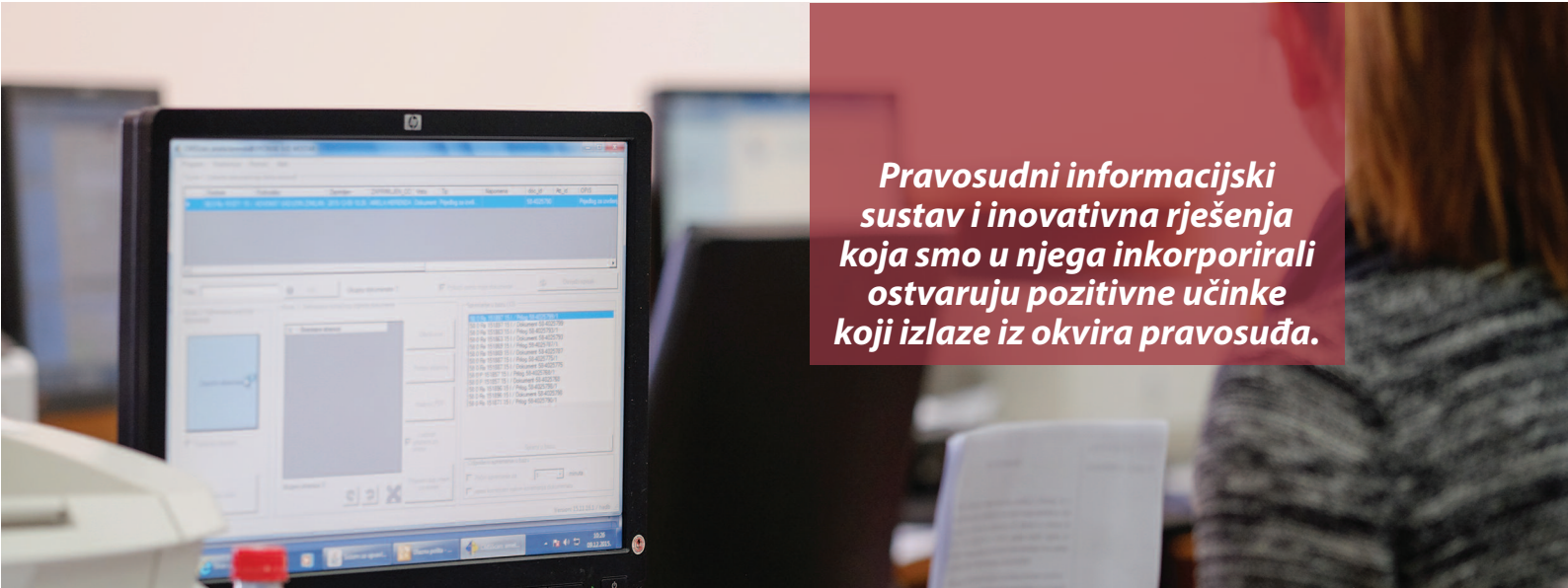
predmetima u sudovima i tužiteljstvima (CMS/TCMS).

Uvođenjem druge generacije ovog sustava i novih informacijskih alata omogućili smo pravosuđu Bosne i Hercegovine iskorak u budućnost u kojoj su usluge pravosuđa kreirane po mjeri građana.

Pravosudni informacijski sustav Bosne i Hercegovine svojim tehnološkim rješenjima može poslužiti kao primjer informacijskim sustavima koji osiguravaju potporu pravosuđu u razvijenim europskim zemljama, pri čemu je u najvećoj mjeri razvijen znanjem i radom domaćih kadrova i tvrtki. Najveći dio informacijskih i softverskih rješenja koja su inkorporirana u pravosudni informacijski sustav razvili su programeri i informatički

stručnjaci Tajništva VSTV-a BiH i bosanskohercegovačke informatičke tvrtke. Na taj način, kroz razvoj pravosudnog informacijskog sustava, VSTV BiH utječe i na jačanje domaćeg IKT sektora. Reference koje su domaće tvrtke stekle u provedbi IKT projekata u pravosuđu BiH omogućuju im da svoje iskustvo i rješenja konkurentno nude u zemljama diljem svijeta u kojima se provode projekti reforme pravosuđa uvođenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Dakle, pravosudni informacijski sustav i inovativna rješenja koja smo u njega inkorporirali ostvaruju pozitivne učinke koji izlaze iz okvira pravosuđa, otvarajući nove prilike za napredak i ispunjenje uvjeta u procesu pridruživanja Europskoj uniji.

Pravosudni informacijski sustav i inovativna rješenja koja smo u njega inkorporirali ostvaruju pozitivne učinke koji izlaze iz okvira pravosuđa.

SVRHA INFORMATIZACIJE

Još 2003. godine postalo je jasno da se manualni način obrade predmeta u sudovima u Bosni i Hercegovini jednostavno ne može poboljšati u opsegu koji je potreban da bi se zadovoljile potrebe pravosuđa, zbog čega je primjena informacijsko-komunikacijskih tehnologija prihvaćena kao nužni temelj za osiguravanje kvalitetnih i modernih sudskih usluga koje mogu odgovoriti potrebama građana.

Prije uvođenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pravosuđe i njihove primjene, predmeti su se

obrađivali ručno uz korištenje starih upisnika i ručno pisanih dnevnih naredbi. U sudovima i tužiteljstvima postojao je tek mali broj računala koja su bila korištena kao napredni pisači strojevi. Nije postojao informacijski sustav za izvješćivanje, pa je čak i najjednostavnije izvješćivanje o broju otvorenih predmeta u pojedinim sudovima predstavljalo dugotrajan i težak posao.

Uspostava jedinstvenog informacijsko-komunikacijskog sustava koji bi osigurao potporu efikasnom ostvarivanju pravde za sve građane u BiH nametnula se kao odgovor na probleme s kojima su se pravosudne institucije u BiH suočile početkom 21. stoljeća, kada je informacijska tehnologija već postala dijelom svakodnevnice građana Europe i BiH. U tom pravcu, uz potporu Vlade Kraljevine Norveške, Neovisno pravosudno povjerenstvo pokrenulo je 2003. godine izradu IKT strategije za pravosuđe u Bosni i Hercegovini. Ta je strategija dovršena u travnju 2004. godine i predana Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH po njegovu osnutku u lipnju iste godine.

Sukladno svojim nadležnostima za vođenje, koordiniranje i nadgledanje primjene informacijskih tehnologija u sudovima i tužiteljstvima, VSTV BiH je od osnutka do danas istrajno i sustavno radio na razvitku i unapređenju pravosudnog informacijskog sustava, čime se osigurava ujednačena primjena informacijskih tehnologija u svakodnevnom radu u sudovima i tužiteljstvima diljem Bosne i Hercegovine.

Sukladno svojim nadležnostima za vođenje, koordiniranje i nadgledanje primjene informacijskih tehnologija u sudovima i tužiteljstvima, VSTV BiH je od osnutka do danas istrajno i sustavno radio na razvitku i unapređenju pravosudnog informacijskog sustava.

Temelji informatizacije pravosuđa

Sukladno usvojenoj IKT strategiji, VSTV BiH je formirao projektni tim zadužen za provedbu projekata informatizacije pravosuđa, nakon čega je započet proces uspostave informacijsko-komunikacijske infrastrukture u pravosuđu koja će postati temelj za razvitak pravosudnog informacijskog sustava, a zatim je uslijedilo uvođenje niza

informacijskih servisa u pravosuđu, kao i razvitak najznačajnijeg dijela pravosudnog informacijsko-komunikacijskog sustava - Sustava za upravljanje predmetima u sudovima - CMS.

Od osnutka VSTV BiH je razvijao pravosudni informacijski sustav koji je u službi efikasnijeg rada pravosuđa i koherentnog osiguravanja pristupa pravdi svih građana Bosne i Hercegovine. Kroz strateški pristup uvođenja informacijskih rješenja u rad pravosuđa, VSTV BiH je uz kontinuiranu suradnju s rukovoditeljima

pravosudnih institucija i stalni angažman više od stotinu informatičara u pravosuđu BiH uspostavio kompleksan informacijski sustav koji počiva na tri ključna temelja: pažljivo projektiranoj i implementiranoj informacijsko-komunikacijskoj infrastrukturi, modernim softverskim rješenjima prilagođenim specifičnim potrebama pravosuđa i ljudskim potencijalima koji daju svrhovitost cjelokupnom sustavu i osiguravaju njegovo neometano funkcioniranje. Jedan od ključnih stupova pravosudnog

informacijskog sustava čini skupina informatičkih stručnjaka u okviru Odjela za informacijsko-komunikacijsku tehnologiju Tajništva VSTV-a BiH, kao i informatičari i pravnici koji su bili dio ovog tima u različitim fazama razvitka pravosudnog informacijskog sustava. Zajedno s više od stotinu informatičara koji osiguravaju potporu u radu sudaca, tužitelja i drugog osoblja u pravosuđu, oni čine jedan od tri glavna stupa na kojima počiva funkcioniranje pravosudnog informacijskog sustava.

● **2003.**
Neovisno
pravosudno
povjerenstvo
razvilo IKT
strategiju za bh.
pravosuđe

● **2004.**
Uspostava projektnog tima
za IKT u VSTV-u BiH

Nabava i
instaliranje
IKT opreme u
pravosudnim
institucijama

● **2004 - 2015+**

Uspostava
državne mreže
širokog područja

● **2005 - 2010.**

● **2006 - 2015.**
Razvitak i primjena sustava
elektroničke pošte u pravosuđu

● **2006 - 2015.**
Uspostava i
održavanje centara
za obradu i
pohranu podataka

Razvoj i primjena Registra novčanih kazni

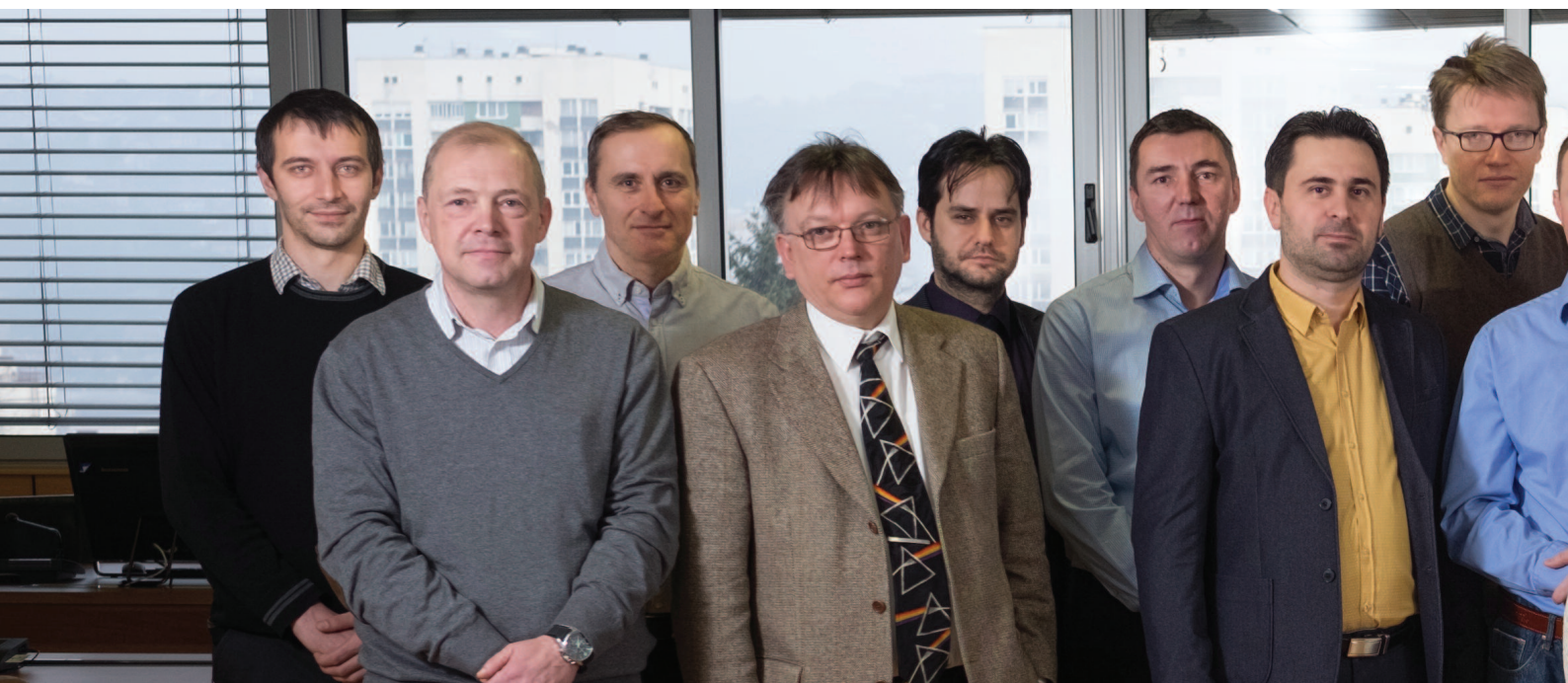
● **2006 - 2010.**
Uspostava lokalnih računalnih mreža
u pravosudnim institucijama

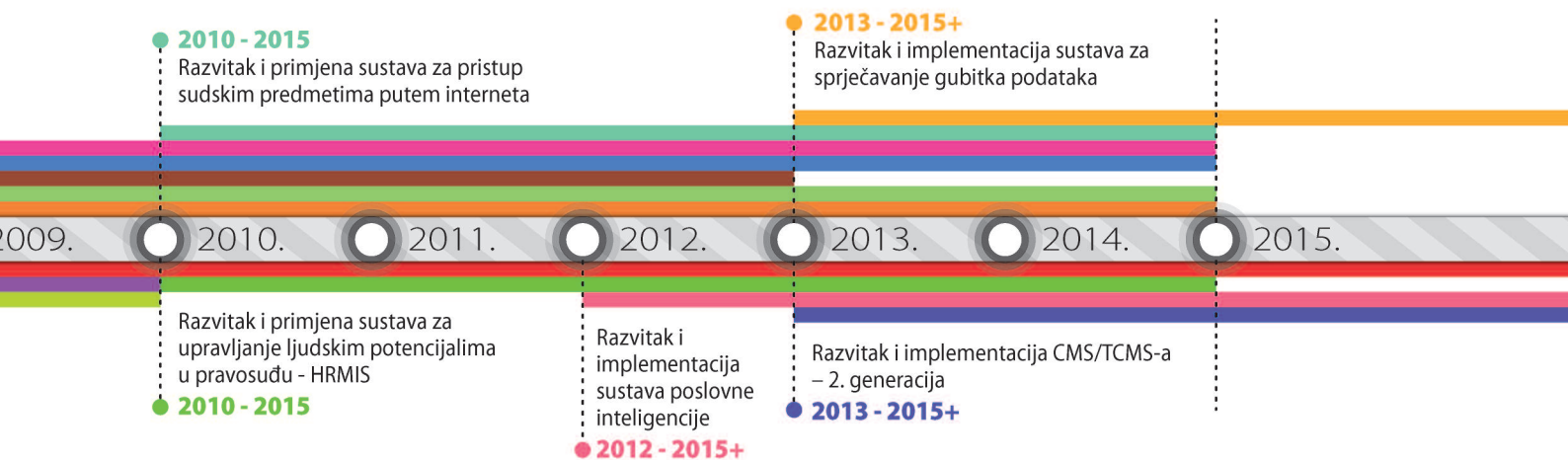
● **2006 - 2008.**

● **2007 - 2013**
Razvitak i
implementacija
CMS/TCMS-a –
1. generacija

● **2008 - 2015**
Omogućivanje *online*
dostupnosti sudske
prakse putem mrežne
stranice Centra za
sudsku dokumentaciju

● **2008 - 2015**
Razvitak i implementacija
portala pravosuđa BiH

KAKO INFORMACIJSKA RJEŠENJA UNAPREĐUJU RAD PRAVOSUĐA U BIH?

Efikasnost

Najznačajniji rezultat procesa informatizacije pravosuđa predstavlja uspostava funkcionalnog sustava za upravljanje predmetima u sudovima i tužiteljstvima, također poznatog i kao CMS/TCMS sustav.

Razvitak CMS-a, kao sustava za upravljanje predmetima u sudovima u okviru VSTV-a, započeo je 2007. godine, nakon što je pilot verzija sustava, razvijena u okviru USAID-ovog FILE projekta, predana VSTV-u. Od 2007. do 2009. godine sustav je razvijen na taj način da omogući potpunu

automatizaciju rada s predmetima u sudovima, te je do kraja 2009. godine implementiran u svim sudovima u Bosni i Hercegovini. Paralelno s implementacijom sustava u sudovima, razvijena je i tužiteljska verzija ovog sustava, poznatija kao TCMS, koja je testirana tijekom 2008. godine i implementirana u svim tužiteljstvima do kraja 2010. godine.

Prednosti i dobrobiti koje su ostvarene uvođenjem CMS/TCMS-a u sudove i tužiteljstva su mnogobrojne, a najvažnije su:

- pokretanje sudskog predmeta po tužbi i dodjela predmeta sucu skraćena je s dva tjedna na nekoliko sekundi;
- dodjela predmeta u rad sucima i tužiteljima odvija se automatski, čime je zagarantirana transparentnost i nepristranost ovog procesa;
- umjesto starih papirnatih upisnika, predmeti se vode elektronički.

***Sustav je razvijen na taj način
da omogući potpunu
automatizaciju rada s
predmetima u sudovima.***

Zijad Kadrić

sudac Apelacijskog suda
Brčko Distrikta BiH i
član VSTV-a BiH

„Prije uvođenja CMS-a u pravosuđe, predmetima je upravljano ručno, korištenjem knjiga upisnika i rukom pisanih naloga. Prikupljanje podataka i izrada najjednostavnijeg izvješća o broju otvorenih i završenih predmeta iziskivala je mnogo truda i napora. Pisaće strojeve zamijenila su računala i informacijski sustavi. Uvođenjem CMS-a, ovi procesi su značajno unaprijeđeni. Svi koraci u obradi predmeta, od evidentiranja do arhiviranja, automatizirani su i dokumentirani.”

A portrait of a man with long, wavy brown hair, wearing a dark brown judicial robe with a red velvet collar and cuffs. He is standing with his hands clasped in front of him, looking slightly to the left. The background is a blurred indoor setting with warm lighting.

Blagoje Dragosavljević sudac Okružnog suda u Banjoj Luci

„Uvođenje sustava za automatsko upravljanje predmetima u sudovima (CMS) olakšalo je rad i omogućilo kvalitetniju organizaciju rada ne samo sudaca već i ostalih uposlenika u sudovima. Radni dan počinjemo prijavljivanjem u CMS sustav te ostvarujemo trenutčan pristup podacima koji su nam potrebni uključujući cijeli elektronički spis predmeta. Mogućnosti jednostavnog i brzog pregleda rokova i zadataka u predmetima bez iznošenja spisa predmeta iz spremišta, te mogućnosti generiranja i izdvajanja raznih statističkih podataka olakšavaju planiranje rada i racionaliziraju korištenje radnog vremena svih uposlenika. Stoga je uvođenje ovog sustava u sudove, uz sasvim izvjesnu i nužnu pretpostavku daljnjeg razvijanja i unaprjeđenja njegovih funkcija, uvjet bez kojeg se ne može ostvariti kvalitetno, efikasno i ekonomično organiziranje rada u sudovima u vremenu kada je nužna informatizacija ne samo pravosudnog sustava već i gotovo svih drugih značajnih sustava države i društva uopće.“

Karakteristike CMS/TCMS sustava:

- pored postojanja fizičkog spisa, u CMS/TCMS-u se kreira i čuva potpuni elektronički spis koji omogućuje trenutčan pristup; svim dokumentima u spisu, omogućujući brži i efikasniji rad sucima i tužiteljima, kao i pristup predmetu putem interneta za stranke u postupku;
- trenutčan elektronički prijenos podataka između tužiteljstva i suda, čime se eliminira potreba za dvostrukim unosom istih informacija i smanjuje mogućnost pogreške prilikom unosa podataka;
- za izradu izvješća koja je ranije zahtijevala pregled različitih papirnatih upisnika i popisivanje predmeta dovoljno je tek nekoliko klikova mišem;
- omogućena elektronička razmjena podataka između policijskih i tužiteljskih evidencija;
- omogućena izrada i efikasno praćenje planova za rješavanje predmeta u sudovima.

Marin Zadrić
predsjednik Općinskog
suda u Mostaru

„Smatram da je sustav za automatsko upravljanje predmetima (CMS) izuzetno dobar alat, koji olakšava i ubrzava rad suda u cjelini kao i postupanje po predmetima. CMS sustav omogućuje brz uvid u stanje

predmeta sudaca i stručnih suradnika, što im omogućuje brže postupanje po predmetima, a također i stranke mogu brzo dobiti informacije o stanju u svojim predmetima.

S aspekta predsjednika suda, CMS je nezamjenjiv alat koji omogućuje praćenje rada svakog suca i stručnog suradnika te suda u cjelini. Omogućuje povlačenje velikog broja izvješća, statističkih i menadžerskih (npr. broj neriješenih predmeta u sudu, realizacija Plana rješavanja predmeta, priliv i protok predmeta i sl.), te na taj način omogućuje promptno reagiranje na promjene i potrebe u organizaciji rada, što pozitivno utječe na efikasnost rada suda.”

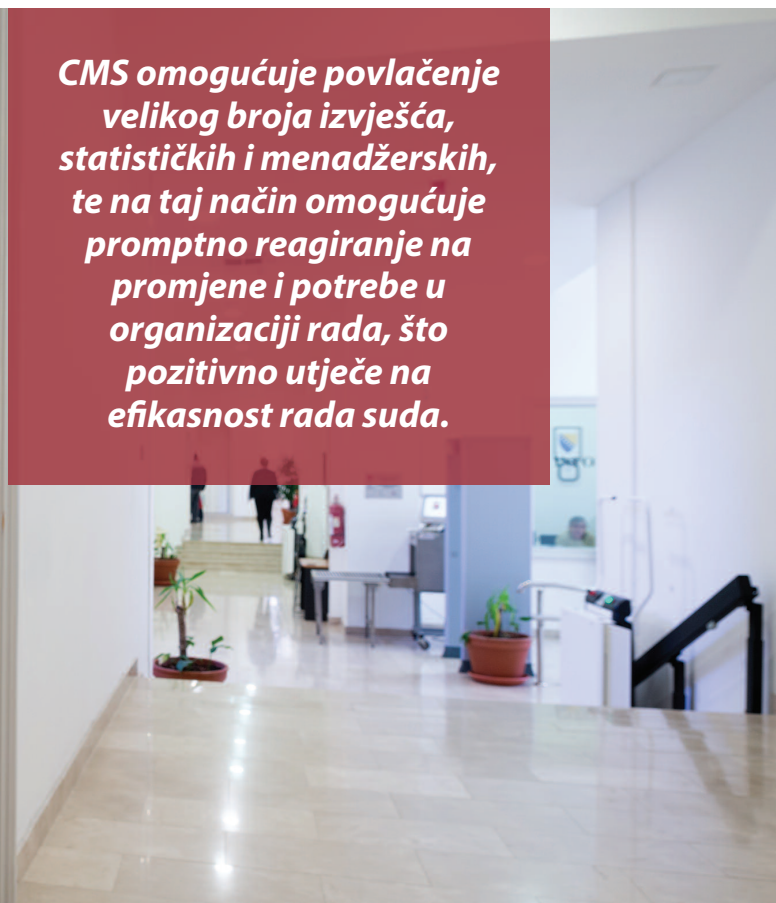
Odgovarajući na rastuće potrebe građana i pravosudne zajednice, ograničenja prve generacije ovog sustava pomjeraju se kroz proces razvitka druge generacije CMS/TCMS sustava.

Pored prevazilaženja niza tehnoloških ograničenja, nova generacija sustava osigurat će sigurniju, bržu i prilagodljiviju platformu za ostvarenje rastućih potreba pravosuđa. Uz sve karakteristike i funkcionalnosti sustava prve generacije, nova generacija CMS/TCMS sustava omogućavat će i:

- digitalno arhiviranje predmeta;
- efikasnije izdavanje uvjerenja o nevođenju kaznenog postupka, kao i drugih uvjerenja iz nadležnosti sudova;
- registraciju i upravljanje dokazima u kompleksnim predmetima;
- predviđanje i preveniranje kašnjenja u procesuiranju sudskih predmeta;
- brže, svestranije i efikasnije izvješćivanje.

CMS omogućuje povlačenje velikog broja izvješća, statističkih i menadžerskih, te na taj način omogućuje promptno reagiranje na promjene i potrebe u organizaciji rada, što pozitivno utječe na efikasnost rada suda.

Sead Imamović

predsjednik Općinskog
suda u Goraždu

„Digitalizacija arhive predstavlja potpuno novu dimenziju informatizacije u sudovima. Dugotrajno čuvanje predmeta zahtijeva osiguravanje dodatnog prostora, polica i tehničke zaštite prostorija, dok digitalno arhiviranje ne zahtijeva dodatni prostor ili resurse za osiguravanje arhiviranih predmeta. Implementacijom digitalne arhive, prostor koji je korišten za potrebe dugotrajne arhive može se iskoristiti za poboljšanje radnih kapaciteta suda i povećanje efikasnosti pravosudnih institucija. Ujedno, pristup digitaliziranim arhivskim predmetima postao je mnogo lakši i brži, i više ne zahtijeva trošenje vremena na fizičko pretraživanje arhive i iznošenje predmeta. Na ovaj način predavanje predmeta arhivu svest će se na dostavljanje nekoliko DVD diskova umjesto organiziranja transporta velike količine dokumenata.“

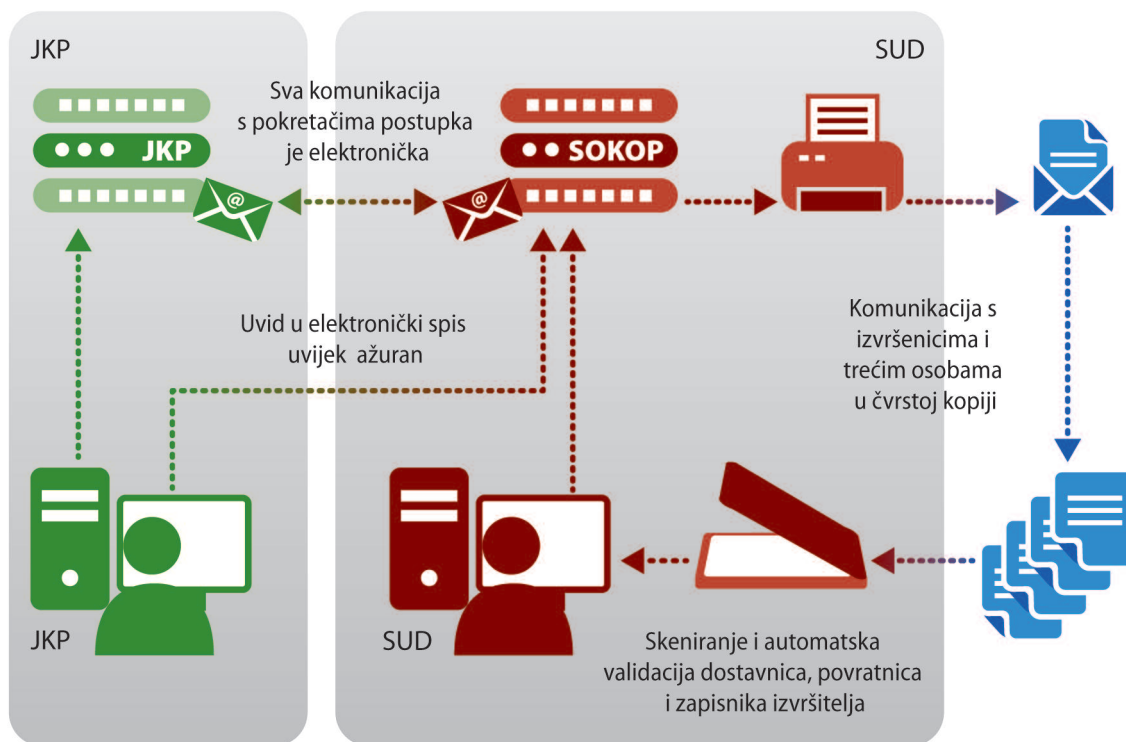

Pored CMS/TCMS sustava, za automatsko procesuiranje predmeta u bosanskohercegovačkom pravosuđu koristi se i sustav za obradu komunalnih predmeta i predmeta male vrijednosti - SOKOP-Mal. Ovaj je sustav namijenjen elektroničkom podnošenju i obradi predmeta male vrijednosti u prvostupanjskim sudovima u Bosni i Hercegovini. Sustav koriste sudovi s jedne

strane i tražitelji izvršenja, odnosno javna komunalna poduzeća s druge strane.

SOKOP-Mal omogućuje:

- potpuno elektroničku komunikaciju između pokretača postupka i sudova na temelju digitalnih certifikata čime se ostvaruje smanjenje potrošnje papira, dostavnih i poštanskih usluga;
- smanjenje prostornih potreba za skladištenjem predmeta;
- objedinjeno i automatizirano postupanje za sve predmete s istim izvršenikom;
- korisnicima potpun uvid u sve tekuće predmete pred sudom/sudovima.

Informatizacija u službi građana - transparentnost, odgovornost i kvaliteta

Proces informatizacije u pravosuđu primarno je motiviran unaprjeđenjem efikasnosti i osiguravanjem jednakog pristupa pravdi za sve građane. Cijeneći važnost osiguravanja pravodobnog i adekvatnog informiranja građana o radu pravosuđa, VSTV BiH je 2007. godine pokrenuo proces razvitka mrežnog portala pravosuđa Bosne i Hercegovine. Danas ovaj portal predstavlja centralnu pristupnu točku informacijama iz pravosuđa, objedinjujući 91 službenu mrežnu stranicu sudova i tužiteljstava u BiH, kao i mrežne stranice Centra sudske dokumentacije i stručnih udruga u pravosuđu.

Kako bi portal pravosuđa i mrežne stranice pravosudnih institucija približili i prilagodili potrebama građana i korisnika sudskih usluga, tijekom prethodnih godina razvijen je niz funkcionalnosti portala:

- dnevno ažurirani raspored sudskih rasprava;

- pretraživi mrežni adresari pravosudnih institucija, sudskih vještaka, tumača i odvjetnika;
- pristup sudskim predmetima putem interneta;
- ankete;
- medijski kutak;
- kalkulator sudskih pristojbi;
- pravosudni forum.

Portal pravosuđa BiH centralizira navedene servise istodobno predstavljajući važan komunikacioni kanal između javnosti i pravosuđa namijenjen približavanju usluga pravosuđa građanima i tako ih čineći dostupnijim. Pored navedenog, portal pravosuđa BiH obuhvaća mrežnu stranicu i bazu odluka Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a BiH koja predstavlja najvažniji resurs za ujednačavanje sudske prakse u BiH.

Ova je baza rezultat dugogodišnjeg nastojanja VSTV-a BiH da osigura mehanizme nužne za ujednačeno postupanje u sudovima diljem zemlje, koja je ključ za ostvarivanje pravne sigurnosti.

Baza sadrži odluke Suda BiH, Ustavnog suda BiH, entitetskih vrhovnih sudova i Apelacijskog suda Brčko Distrikta, kao i sve odluke sudova nižih instanci koje su prethodile odlukama viših sudskih instanci. U prosincu 2015. godine baza je sadržavala 11.015 sudskih odluka, a ovaj broj se kontinuirano povećava.

Pored korisnika u pravosuđu, resursi baze Centra za sudsku dokumentaciju su od 2014. godine otvoreni za javnost, te svaka zainteresirana osoba ima mogućnost postati korisnikom baze uz utvrđenu naknadu.

Goran Nezirović

sudac Vrhovnog suda
Federacije BiH i član
VSTV-a BiH

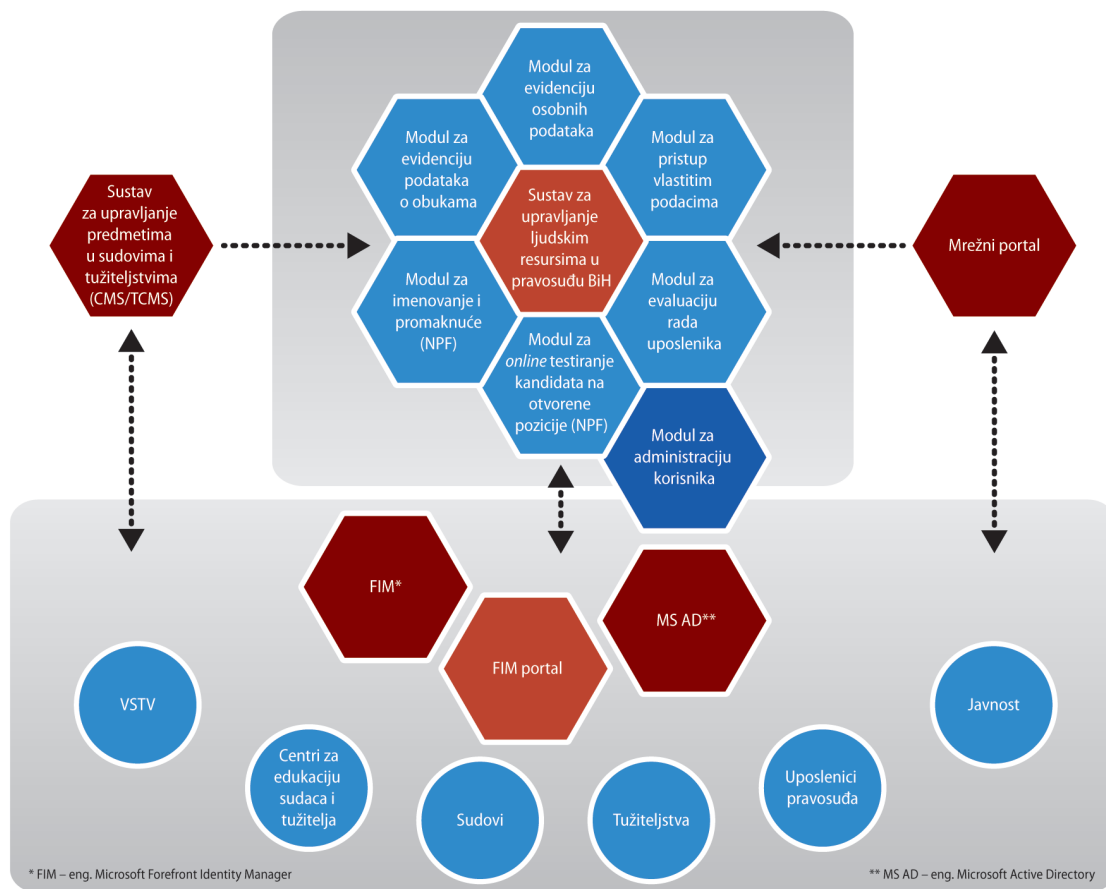

„Nužno je da se svaki sudac upozna sa stavovima sudske prakse, jer je to prvi preduvjet za njezino ujednačavanje prije donošenja sudske odluke. Ovo je osobito važno kod primjene novih instituta ili instituta koji nisu jasno regulirani zakonom, jer će sudska praksa pomoći suda da formira vlastiti stav, odnosno da svjesno prihvati određenu pravnu argumentaciju ili da od nje odstupi uz adekvatno obrazloženje. Ovakvu mogućnost informiranja upravo pruža pretraživa baza sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju, koju je potrebno redovito dopunjavati novim odlukama kako bi odgovorila potrebama pravosuđa.“

Proces informatizacije pravosuđa preobrazio je način rada u sudovima i tužiteljstvima diljem zemlje, revolucionizirao je načine komunikacije pravosuđa, ali procesi u domeni upravljanja ljudskim resursima i dalje nisu bili podržani na odgovarajući način. Prepoznajući to pitanje, VSTV BiH je 2011. godine pokrenuo projekt razvitka Informacijskog sustava za upravljanje ljudskim potencijalima u pravosuđu BiH, tzv. HRMIS-a. Namjera pri razvitku ovog sustava bila je standardizirati procese prikupljanja relevantnih podataka o sucima, tužiteljima i drugim uposlenicima u

pravosuđu, te omogućiti jednostavno kreiranje potpunih i pouzdanih statističkih izvješća namijenjenih unaprjeđenju procesa odlučivanja pri upravljanju ljudskim potencijalima u pravosuđu.

HRMIS se sastoji od niza funkcionalnih modula dizajniranih da osiguraju potporu upravljanju ljudskim resursima u pravosuđu: od prijave na natječaj, izbora, imenovanja, promaknuća do praćenja edukacije nositelja pravosudnih funkcija.

HRMIS ispitni modul osigurava punu potporu testnim procedurama koje VSTV BiH primjenjuje u procesu izbora nositelja pravosudnih funkcija. Ovaj modul omogućuje provedbu standardiziranih testova prema jednakim uvjetima i kriterijima za sve kandidate. Primjena ovog sustava je ljudski utjecaj u procesu kreiranja svakog pojedinačnog testa (iz skupa koji obuhvaća 3.441 pitanje), kao i utvrđivanje rezultata svela na najmanju moguću mjeru. Mogućnost istodobne provedbe testiranja za veći broj kandidata doprinosi efikasnosti postupka imenovanja, a automatsko generiranje

rezultata testa po njegovu okončanju kandidatima daje mogućnost uvida u svoj rezultat, što u znatnoj mjeri doprinosi transparentnosti postupka.

Na taj način je VSTV BiH u rujnu 2014. godine uveo kvalifikacijsko testiranje za pozicije nositelja pravosudnih funkcija, čime se unapređuju objektivnost, učinkovitost i transparentnost postupka imenovanja. Pored toga, uvedeno je pismeno testiranje za kandidate izvan pravosuđa koji se prijavljuju na više pravosudne pozicije, te je uvođenjem strukturiranog razgovora unaprijeđen postupak utvrđivanja kompetencija kandidata.

UKUPNO TESTIRANO

535

KANDIDATA

180

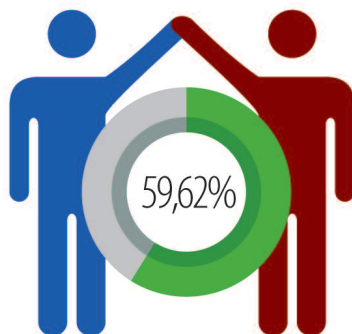
ZA TUŽITELJSKE FUNKCIJE

355

ZA SUDAČKE FUNKCIJE

83
MINUTE

PROSJEČNO VRIJEME
POTREBNO ZA
RJEŠAVANJE TESTA
(OD UKUPNO 100 MINUTA)

319 KANDIDATA
POLOŽILO

OD TOGA

111
ZA TUŽITELJSKE
FUNKCIJE

208
ZA SUDAČKE
FUNKCIJE

POSTIGNUTI BROJ BODOVA

93/100
NAJVEĆI

38/100
NAJMANJI

47
KANDIDATA

IMENOVANO ZA
NOSITELJE PRAVOSUDNIH
FUNKCIJA PO TEMELJU
ONLINE TESTIRANJA

Obren Bužanin

sudac Vrhovnog suda
Republike Srpske

„Uvođenjem kvalifikacijskog i pismenog testiranja za kandidate koji ne obavljaju sudačku ili tužiteljsku funkciju osiguravani su najviši standardi primjene međunarodnih načela koja zahtijevaju da procedure imenovanja sudaca i tužitelja budu jasne, objektivne i transparentne. Ova se načela primjenjuju i za sustav unaprjeđenja, tako da se napredovanje sudaca i tužitelja temelji na vrednovanju njihovih rezultata rada. Na ovaj se način Bosna i Hercegovina pridružila zemljama koje procedurama osiguravaju najviši stupanj objektivnosti i transparentnosti prilikom izbora sudaca i tužitelja.“

„Smatram da je kvalifikacijskim testiranjem unaprijeđen proces imenovanja, a posebice objektivnost ovog procesa. Testovi ovog tipa najbolji su način provjere znanja kandidata, odnosno vladanja pravnom materijom koja je bitna za bavljenje sudačkim i tužiteljskim poslom. Računalna aplikacija u kojoj se radi test vrlo je jednostavna i omogućuje testiranje i osoba s minimumom informatičke pismenosti. Istodobno, aplikacija kandidatima daje mogućnost da više puta prekontroliraju svoje odgovore, a posebice je pozitivno to što funkcionira na taj način da odmah po završetku testiranja kandidat vidi svoje rezultate. Također, sustav bodovanja je potpuno transparentan i u jednak položaj stavlja sve sudionike testiranja, ne zna se tko je tko, testovi se rade pod šifrom, ne zna se odakle dolazi koji kandidat i svi imaju isto vremena i iste uvjete rada. Podvlačim da je jako bitno da svaki kandidat odmah po završetku testa ima mogućnost uvida u rezultat testa, jer to znači da nema mogućnosti bilo kakvog vanjskog utjecaja, odnosno namještanja bodova ili rezultata testa.”

Implementacija sustava za upravljanje predmetima u sudovima i tužiteljstvima unijela je značajne promjene u način

Aida Bajraktarević
novoimenovana tužiteljica
Kantonalnog tužiteljstva
Kantona Sarajevo

rada pravosuđa. Pored potpune automatizacije rada na predmetima u sudovima i tužiteljstvima, uloga CMS-a u osiguravanju transparentnosti rada pravosuđa je neprocjenjiva. Od automatizirane dodjele predmeta u rad koja se vrši na temelju specijalizacija u pravnim područjima i opterećenosti sudaca, preko bilježenja svih radnji u radu na predmetima, CMS jamči potpunu transparentnost rada i iziskuje punu odgovornost sudaca i tužitelja u radu za sve poduzete radnje u predmetima.

Katica Jozak-Mađar predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku

„CMS je u potpunosti automatizirao raspoređivanje predmeta sucima. Naime, ovaj zadatak je prije uvođenja CMS-a obavljao predsjednik suda, a odlukama koje su proizlazile iz ovog procesa je nedostajala transparentnost kojom bi se osiguralo povjerenje javnosti u nepristranost suda. CMS također pruža mogućnost automatske dodjele predmeta braniteljima po službenoj dužnosti i time sucima osigurava potpunu nepristranost prilikom izbora branitelja u slučaju da osumnjičenik ili optuženik ne izabere branitelja s liste. Primjena objektivnih kriterija za dodjelu predmeta u CMS-u jedan je od važnih mehanizama za prevenciju korupcije koji ostvaruje pozitivne učinke na povjerenje u rad pravosuđa.“

Arben Murtezić

glavni stegovni tužitelj u
Uredu stegovnog tužitelja
pri VSTV-u BiH

„Višegodišnje iskustvo Ureda stegovnog tužitelja VSTV BiH u korištenju Sustava za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužiteljstvima pokazuje da su ovi sustavi unaprijedili radne procese i omogućili efikasnije i racionalnije korištenje ljudskih i materijalnih resursa, kako Ureda tako i pravosudnih institucija, prilikom vršenja uvida u sudske i tužiteljske predmete, te pružili egzaktnije informacije i podatke nužne za obavljanje stegovnih istraga.“

Lakši pristup pravdi

Među najvažnijim ciljevima informatizacije pravosuđa posebno istaknuto mjesto čini približavanje pravosuđa svim korisnicima sudskih usluga i prilagođavanje načina pružanja usluga potrebama korisnika. Nastojeći izaći u susret građanima koji sudjeluju u postupcima koji se vode pred sudovima diljem zemlje, VSTV BiH je već 2009. godine prepoznao razvoj svjetske mreže (web) kao odgovarajućeg kanala za lakše, brže i jeftinije informiranje o tijeku sudskog predmeta. Kao rezultat tih nastojanja, razvijen je i građanima stavljen na raspolaganje servis „Pristup sudskim predmetima putem interneta”. Ovaj mrežni servis strankama u postupku, njihovim zakonskim zastupnicima i punomoćnicima omogućuje ostvarivanje uvida u informacije o sudskim predmetima putem interneta, u koje imaju pravo uvida sukladno zakonu, s izuzetkom predmeta iz kaznenog referata.

Putem ovog servisa, stranke imaju mogućnost pristupa sudskim predmetima u kojima sudjeluju s bilo kojeg uređaja s

pristupom internetu, u bilo koje vrijeme. Ostvarivanje prava pristupa predmetu moguće je na temelju podnošenja zahtjeva sudu u kojemu se sudski postupak vodi, bilo osobno ili slanjem zahtjeva putem pošte. Na temelju zahtjeva stranke, sud izdaje potvrdu koja uz broj sudskog predmeta (BSP) sadrži i Jedinstveni pristupni kod (JPK) koji omogućuje stranci logiranje i pristup podacima iz sudskog predmeta.

Korisnici ovog servisa imaju mogućnost kreiranja korisničkog naloga, čime se grupiraju svi predmeti s korisnikovim pravom pristupa, što je korisno svim osobama koje imaju veći broj predmeta koji se vode pred sudovima.

Zahtjev za izdavanje JPK-a i
provjera identiteta

Odvjetnik ili stranka
u više sudskih predmeta

Pisarnica
suda

Izdavanje jedne
potvrde ili više njih
za pristup predmetima

1.
KORAK

Ostvarivanje *online* pristupa
jednom od sudskih predmeta
putem JPK-a i BSP-a

Kreiranje
korisničkog
nalogu

2.
KORAK

3.
KORAK

Potvrda naloga
putem elektroničke
pošte

Brz pristup
većem broju
predmeta

4.
KORAK

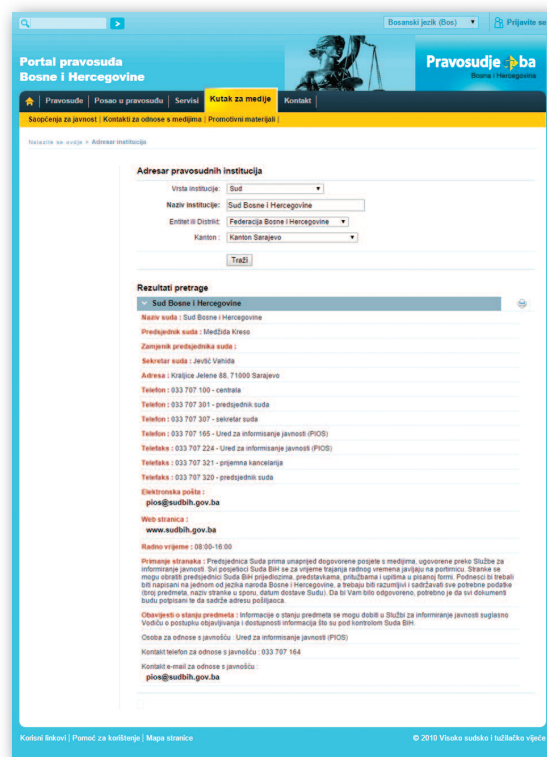
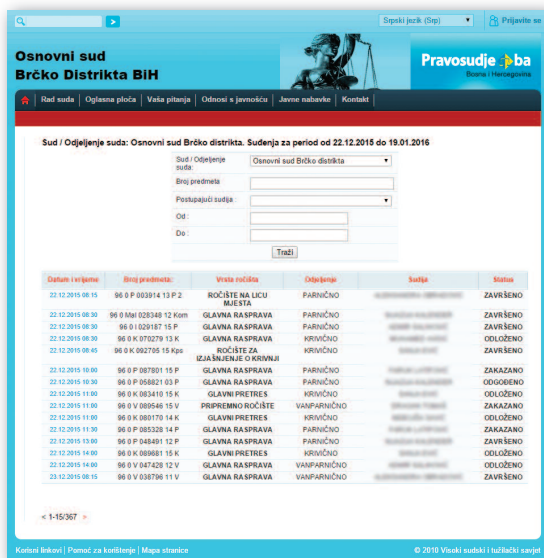
Praćenje promjena
dokumenata u spisima
u stvarnom vremenu

Kalkulator sudskih pristojbi korisnicima sudskih usluga omogućuje brzo i jednostavno informiranje o iznosu sudskih pristojbi za različite sudske usluge.

Adresar pravosudnih institucija, odvjetnika, sudskih tumača i vještaka osigurava dostupnost kontakt informacija koje su potrebne građanima pri ostvarivanju pristupa pravdi.

Raspored suđenja strankama u postupku omogućuje informiranje o terminu i statusu zakazanih ročišta pred sudovima u BiH.

Sadudin Zaklan odvjetnik iz Mostara

„Korisnički servis za pristup predmetima mojih klijenata putem interneta koristim od samog uspostavljanja toga sustava, te time mogu pratiti više stotina predmeta. Omogućivanje uvida u predmete iz moga ureda smanjilo mi je potrebu za odlaskom u sudove, te je kako meni, tako i drugima ostavilo više vremena za druge poslove. Uspostavljanje sustava zasigurno je olakšalo rad i uposlenicima pisarnice sudova, te olakšalo ionako zahtjevan rad pisarnica.“

Pristup pravdi je sveobuhvatan pojam i podrazumijeva čitav niz opcija koje trebaju biti zagarantirane građanima.

U bosanskohercegovačkom tranzicijskom okružju to podrazumijeva obvezu države i pravosuđa da što efikasnije procesuiraju veliki broj predmeta ratnog zločina, što je često vrlo teško izvodljivo zbog nedostupnosti svjedoka ili nedostatnosti financijskih resursa nužnih za njihovo putovanje i osobno svjedočenje. Nastojeći sustavno riješiti ovaj problem, VSTV BiH je, kroz projekte financirane iz sredstava Europske unije, implementirao videokonferencijski sustav u bosanskohercegovačkom pravosuđu. Uspostavom ovog sustava stvorena je mogućnost saslušanja svjedoka s udaljenih lokacija putem videoveze pri provedbi glavnog pretresa. Prvobitno je videokonferencijskim sustavom povezano 28 institucija u okviru pravosuđa Bosne i Hercegovine, a tijekom 2014. godine izvršeno je proširenje sustava i njegova implementacija u dodatnih sedam tužiteljstava. Početkom 2015. godine ispunjeni su tehnički uvjeti za uspostavu videoveze s pravosudnim institucijama u inozemstvu čime je

omogućeno saslušanje svjedoka iz inozemstva u predmetima koji se vode pred sudovima u Bosni i Hercegovini, sukladno važećim zakonskim procedurama o ostvarivanju međunarodne pravne pomoći.

Postojeći videokonferencijski sustav u BiH implementiran je u 35 pravosudnih institucija i omogućuje sljedeće načine primjene u okviru sudskih postupaka:

- Iskaz svjedoka iz jednog grada na glavnom pretresu u sudu koji se nalazi u drugom gradu u BiH;
- Svjedočenje zaštićenog svjedoka iz izdvojene prostorije ili drugog suda;
- Svjedočenje svjedoka iz inozemstva na suđenju pred nekim od sudova u BiH;
- Svjedočenje svjedoka iz BiH na suđenju pred sudom u inozemstvu.

Sanel Pajević

kantonalni tužitelj
Kantonalnog tužiteljstva
Hercegovačko-
neretvanskog kantona

„Zahvaljujući videokonferencijskom sustavu koji je uspostavljen u pravosuđu, sada imamo mogućnost osigurati svjedočenje svjedoka iz inozemstva na glavnim ročištima. Kroz rad na predmetu ratnog zločina, pred Kantonalnim sudom u Mostaru proveli smo saslušanje dva svjedoka optužbe koji trenutačno žive u Švedskoj, koji su svoj iskaz dali putem videoveze iz sudnice Okružnog suda u Linköpingu. Na ovaj način su ostvarene značajne uštede troškova sudskog postupka, te je ročište održano bez nepotrebnih odlaganja. Usto, u narednom razdoblju planiramo saslušanja svjedoka putem videoveze u fazi istrage, s obzirom da je i Kantonalno tužiteljstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona povezano videokonferencijskim sustavom.“

Suradnja

Sudovi i tužiteljstva svakodnevno komuniciraju i razmjenjuju podatke putem CMS/TCMS sustava, ali njihove potrebe za efikasnijim obavljanjem svakodnevnih poslova sežu izvan granica pravosuđa. Odgovarajući na potrebe sudova i tužiteljstava, VSTV BiH je prepoznao tu potrebu u ranoj fazi informatizacije koja je koincidirala s reformom prekršajnog pravosuđa.

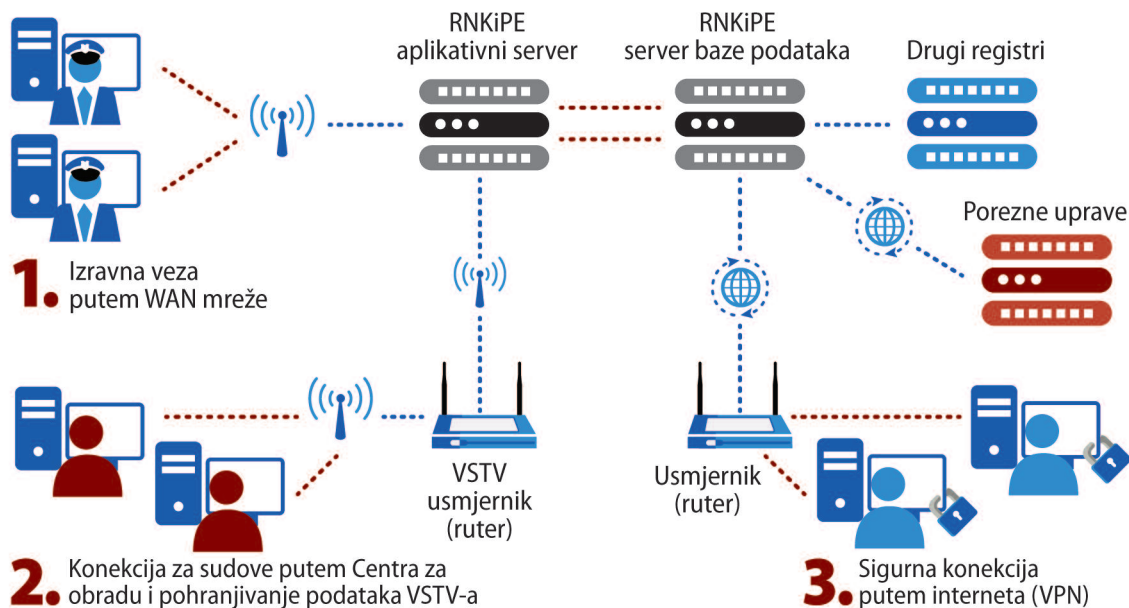
Izvršenje novčanih kazni za prekršaje, poput prometnih prekršaja, dugo je predstavljalo problem u BiH. Naplata kazni bila je slaba, a zbog vrlo velikog broja

novčanih kazni i male vrijednosti tih kazni, nije bilo efikasno provoditi prinudnu naplatu putem suda. Kao posljedica toga, sudski sustav je postao zatrpan prevelikim brojem prekršajnih predmeta.

Prepoznajući potencijal informatizacije za rješavanje ovog problema, VSTV BiH je uz potporu međunarodnih donatora 2005. godine pokrenuo razvoj baze podataka za registraciju svih prekršajnih kazni. Registar novčanih kazni i prekršajnih evidencija (RNKiPE) postao je centralizirani sustav u koji institucije nadležne za izdavanje kazni

(obično policija i inspekcije) evidentiraju kazne za prekršaje građana ili pravnih osoba. Ukoliko kazne nisu plaćene u zakonski predviđenom roku, sustav prekršiteljima onemogućuje pristup pojedinim uslugama kao što su obnavljanje prometne dozvole i/ili obnavljanje registracije automobila.

Zbog svog specifičnog načina funkcioniranja, Registar novčanih kazni naziva se „pasivnim sustavom izvršenja” koji u najvećem broju slučajeva otklanja potrebu za aktivnim procesuiranjem

prekršitelja, pri čemu negativne posljedice neplaćanja potiču dužnika na dobrovoljno plaćanje obveza. Nakon razvitka Registra novčanih kazni, VSTV BiH je njegovo upravljanje i održavanje predao Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka 2009. godine. Sustav i dalje svakodnevno koristi veliki broj institucija, uključujući sudove, policijske agencije, inspeksijska tijela, poreske uprave, kao i niz drugih institucija koje izdaju manji broj prekršajnih naloga.

Ispunjavajući uvjete za liberalizaciju viznog režima koje je Europska unija postavila pred Bosnu i Hercegovinu, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je u suradnji s Agencijom za koordinaciju policijskih tijela u BiH i svim agencijama za provedbu zakona na svim razinama u Bosni i Hercegovini, uz potporu Europske unije, uspostavio servis za razmjenu podataka između sustava za upravljanje predmetima u tužiteljstvima (TCMS) i policijskih evidencija.

„Pored činjenice da je uvođenje sustava za upravljanje predmetima u tužiteljstvima unaprijedilo radnu praksu tužitelja, uspostava jedinstvene integrirane baze podataka osumnjičenih osoba u okviru TCMS-a omogućila nam je da jednostavnim pretraživanjem možemo utvrditi da li je neka osoba bila ranije osumnjičena ili optužena za kazneno djelo. Uz podatke koji su nam dostupni u okviru TCMS-a, kroz razmjenu podataka s policijskim tijelima možemo vrlo lako doći do informacija od ključne važnosti za efikasnu provedbu istraga uključujući podatke o prethodnom kažnjavanju, informacije o potragama vozila i osoba, podatke o registriranom oružju, uskraćenim i produljenim vizama, kao i provjerama identiteta.”

Mahmut Švraka

glavni republički tužitelj Republičkog tužiteljstva RS i član VSTV-a BiH

Sagledavajući ostvarene koristi razmjene podataka između pravosudnih i drugih institucija u Bosni i Hercegovini, VSTV BiH nastavlja razvijati sustav za upravljanje predmetima i druge informacijske resurse kako bi

razmjena podataka između pravosudnih i drugih evidencija postala svakodnevna aktivnost usmjerena na poboljšanje usluga pravosuđa i efikasnijeg ostvarivanja pristupa pravdi za sve građane Bosne i Hercegovine.

VIZIJA RAZVOJA ELEKTRONIČKOG PRAVOSUĐA U BIH

Sve aktivnosti koje VSTV BiH poduzima u domeni informatizacije osmišljene su i implementirane kao dio sveobuhvatne vizije razvitka pravosuđa u Bosni i Hercegovini. Vizija pravosuđa prilagođenog potrebama građana i ekonomskog sektora predstavlja važan dio slagalice modernog, efikasnog i odgovornog pravosuđa nužnog za europsku budućnost Bosne i Hercegovine.

Vizija informatizacije pravosuđa u Bosni i Hercegovini:

- Strane u postupku vrše podnošenje dokumenata sudovima elektronički;
- Sudovi vrše elektroničku dostavu pismena stranama u postupku;
- Elektronička razmjena podataka između baza podataka u pravosuđu i niza registara koje održavaju institucije na različitim razinama vlasti u BiH odvija se svakodnevno;
- Potpuna digitalizacija dokaznog materijala i arhiva u pravosuđu.

Stremeći prema ostvarenju ove vizije, svakodnevno se suočavamo s ograničenjima koja nastojimo pretvoriti u mogućnosti za razvitak informacijskog sustava i jačanje pravosuđa. Pored ograničenja dostupnih resursa, koja se prevashodno reflektiraju na mogućnost realizacije kapitalnih projekata i održavanje informacijskog sustava, VSTV BiH ima potrebu za jačanjem Odjela za informacijsko-komunikacijske tehnologije Tajništva koji je temeljna pogonska snaga sveobuhvatnog procesa informatizacije pravosuđa. Pored toga, ključni preduvjet za mogućnost realizacije niza aktivnosti nužnih za postizanje vizije razvitka i informatizacije pravosuđa leži u potpunoj implementaciji Zakona o elektroničkom

potpisu na svim razinama u Bosni i Hercegovini.

Noseći se sa svim izazovima, VSTV BiH je 2014. godine ušao u novu fazu razvitka pravosudnog informacijskog sustava. Proveden je proces razvitka nove generacije CMS/TCMS-a, koja će dodatno unaprijediti radne procese u pravosuđu, na taj način doprinoseći poboljšanju efikasnosti svakodnevnog funkcioniranja sudova i tužiteljstava u sigurnom i adekvatnom tehnološkom okružju.

Po završetku razvitka druge generacije CMS/TCMS-a, s krajem 2015. godine započela je implementacija sustava u svim pravosudnim institucijama. Neke od bitnih novih funkcionalnosti su modul za

elektroničko arhiviranje, elektroničku evidenciju dokaza, te izdavanje uvjerenja o nevođenju kaznenog postupka koje će obuhvatiti sve sudove u Bosni i Hercegovini, kao i registar oduzete nelegalno stečene imovine.

Usto, VSTV BiH radi na uvođenju sustava poslovne inteligencije koji zajedno s novim CMS sustavom predstavlja potporu procesu promjene orijentacije menadžmenta u pravosuđu iz dosadašnjeg reaktivnog, u novi proaktivni model. Uvođenjem novih informacijskih rješenja, rukovoditeljima u pravosuđu bit će stavljena na raspolaganje cijela lepeza alata namijenjenih osiguravanju potpore u donošenju upravljačkih odluka.

Kako koristi uvođenja sustava poslovne inteligencije sežu izvan pravosuđa, i ministarstva pravde će zahvaljujući njegovoj primjeni ostvarivati pristup statističkim

izvješćima s ažurnim podacima putem pravosudnog mrežnog portala.

Uz ta unaprjeđenja, VSTV BiH radi i na primjeni modernih informatičkih rješenja koja će doprinijeti sprječavanju neovlaštenog ili nenamjernog otkrivanja osjetljivih podataka u elektroničkom obliku. Jačanje sigurnosti i zaštite podataka važan je element u procesu uspostavljanja mehanizama za razmjenu podataka s registrima izvan pravosuđa, koja je nužan dio budućeg načina funkcioniranja pravosuđa u BiH.

Sve opisane aktivnosti imaju za cilj unaprijediti rad pravosuđa, osigurati bolje i kvalitetnije usluge građanima, posebice elektroničke usluge poput podnošenja zahtjeva za izdavanje uvjerenja iz nadležnosti sudova, informacija o predvidivim troškovima postupka i elektroničke komunikacije s pravosuđem.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije.
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost
Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine i
ni na koji način ne odražava gledišta Europske unije.